

University of Groningen

Ukraine and the issue of participation with the Euro-Atlantic security community. The difference between policy-on-paper and policy-in-practice

Deugd, Nienke de

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2005

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Deugd, N. D. (2005). *Ukraine and the issue of participation with the Euro-Atlantic security community. The difference between policy-on-paper and policy-in-practice.* s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

SAMENVATTING

Op 24 augustus 1991 riep het parlement in Kyiv de onafhankelijkheid van Oekraïne uit. In de jaren die volgden verklaarden de Oekraïense elites bij verschillende gelegenheden dat zij pogingen in het werk zouden stellen om hun land terug te laten keren naar Europa. Vooral de toetreding tot de zogeheten Euro-Atlantische veiligheidsgemeenschap – een gemeenschap van voornamelijk Noord-Amerikaanse en West-Europese landen die allen de grondbeginselen van organisaties als de NAVO en de EU onderschrijven – werd bestempeld als een belangrijk onderdeel van de te volgen koers.

Dit beoogde beleid ten spijt had Oekraïne, in ieder geval tot aan het moment van het aftreden van president Leonid Kuchma in januari 2005, nog een lange weg te gaan op de weg terug naar Europa. Bijna 14 jaar na het uitroepen van de onafhankelijkheid waren de voorgestelde hervormingen op militair, politiek, economisch en sociaal gebied maar half voltooid en bevond het land zich in de periferie van de Euro-Atlantische veiligheidsgemeenschap. Dit ondanks herhaalde toezeggingen van de NAVO en de EU dat zij Oekraïne zouden assisteren bij het doorvoeren van de noodzakelijke veranderingen.

In dit proefschrift wordt de vraag beantwoord hoe de hierboven geschetste situatie te begrijpen valt. Aan de hand van een analyse van de mate waarin er in Oekraïne sprake was van de ontwikkeling van een systeem van democratische civiel-militaire betrekkingen wordt er gekeken met behulp van welke factoren de klaarlijkkelijke discrepantie tussen het beoogde beleid en het uitgevoerde beleid kan worden verklaard.

Om te beginnen is daar de onwil van de kant van de Oekraïense elites om die hervormingen door te voeren die de eigen belangen en machtspositie zouden kunnen schaden. Pogingen om de macht en bevoegdheden van de president op het gebied van militaire aangelegenheden in te perken, en die van het parlement te vergroten liepen om die reden op niets uit. Evenzo bleek het vrijwel onmogelijk om belangrijke posten binnen het Ministerie van Defensie te laten vervullen door burgerpersoneel, in plaats van door militair personeel.

In de tweede plaats is er sprake van het niet-begrijpen van hetgeen de voorgestelde veranderingen inhouden. In dit verband komt de lange geschiedenis van Oekraïne als onderdeel van de Sovjet Unie om de hoek kijken. De gedachte dat wanneer

de *supreme commander-in-chief* een door de bevolking gekozen burger is (namelijk de president), er sprake is van een systeem van democratische controle over de krijgsmacht, is kenmerkend voor een land zonder werkelijke democratische traditie. Hetzelfde geldt voor de idee dat verslaggeving door journalisten die werken voor de diverse uitgeverijen en radio- en televisiezenders die eigendom zijn van de verschillende krijgsmachtonderdelen, gelijkstaat aan betrokkenheid van de maatschappij als geheel bij de militaire sector.

De specifieke Oekraïense historische erfenis is tevens van belang ten aanzien van de derde verklarende factor, namelijk het gebrek aan ervaring met het opereren als een zelfstandige actor. Terwijl in de meeste Noord-Amerikaanse en West-Europese landen het Ministerie van Defensie en de Generale Staf een traditie van samenwerking hebben ontwikkeld, moesten deze twee actoren in Oekraïne hun positie vis-à-vis elkaar nog bepalen – een proces dat een nadelige uitwerking op de modernisering van de krijgsmacht had.

Het vierde en laatste element dat genoemd dient te worden heeft betrekking op de mate waarin de NAVO en de EU assistentie verleenden. Als organisaties die te maken hadden met het zoeken naar nieuwe taken en het opnemen van nieuwe lidstaten waren ook zij niet in staat om hun beoogde beleid ten aanzien van Oekraïne dusdanig uit te voeren dat zij daarmee een bijdrage konden leveren aan de ontwikkeling van een systeem van democratische civiel-militaire betrekkingen. Hoewel militaire oefeningen binnen het kader van het Partnerschap voor Vrede van praktische betekenis waren voor de betrokken eenheden, en het bijwonen van besprekingen in Brussel goed was voor de zichtbaarheid van de Oekraïense elites in Europa, betekende het ontbreken van de financiële middelen om de koppeling te maken tussen *high level* en *low level events* dat het bij geïsoleerde gebeurtenissen bleef.

Gezien het feit dat de achterblijvende ontwikkeling van een vorm van democratische controle over de krijgsmacht typerend is voor de transformatie van de Oekraïense militaire, politieke, economische en sociale sectoren als geheel, maken de vier genoemde factoren duidelijk waarom de toetreding tot de door de elites uit Kyiv zo geprezen *family of Euro-Atlantic nations* de afgelopen jaren op zich liet wachten.